

Vlaams
Parlement

stuk **948** (2010-2011) – Nr. 7
ingediend op 11 april 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Hoorzitting

met vertegenwoordigers van
de VREG, de SERV en de Minaraad

Verslag

namens de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie
uitgebracht door de heer Wim Wienen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Penris.

Vaste leden:

mevrouw Griet Coppé, de heer Carl Decaluwe, mevrouw Veerle Heeren, de heer Veli Yüksel;
de heren Chris Janssens, Jan Penris, Wim Wienen;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Mercedes Van Volcem;
de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint;
de heer Marc Hendrickx, mevrouw Liesbeth Homans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuyne, Tom Dehaene, Dirk de Kort, mevrouw Valerie Taeldeman;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Christian Verougstraete;
de dames Irina De Knop, Vera Van der Borgh;
de heren Patrick Janssens, Bart Martens;
de heer Bart De Wever, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Stukken in het dossier:

- 948** (2010-2011) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
– Nr. 3: Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
– Nr. 4: Amendementen
– Nr. 5 en 6: Verslagen over hoorzitting

INHOUD

I.	Hoorzitting met de VREG	4
1.	Presentatie	4
2.	Bespreking	6
II.	Hoorzitting met de SERV	7
1.	Presentatie	7
2.	Bespreking	11
III.	Hoorzitting met de Minaraad	14
1.	Presentatie	14
2.	Bespreking	17
	Gebruikte afkortingen	20

Op woensdag 23 maart 2011 hield de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie de derde hoorzitting naar aanleiding van het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Aan het woord kwamen vertegenwoordigers van de VREG, de SERV en de Minaraad.

I. HOORZITTING MET DE VREG

1. Presentatie

De heer *André Pictoel*, gedelegeerd bestuurder van de VREG, zal het advies toelichten dat zijn organisatie binnen een beperkt tijdsbestek heeft moeten afleveren, en de rol duiden van de VREG met betrekking tot groene stroom en wkk. Daarin kan de regulator bogen op een ervaring van acht jaar.

De ontworpen regeling voor de bijstook van biomassa en voor uitbreidingen aan PV-installaties vindt de heer Pictoel voldoende duidelijk voor een efficiënte en effectieve toepassing, wat niet het geval was in vorige regeling.

De verhoging van de quota voor wkk en de uitbreiding van de quotumverplichting tot toegangshouders noemt de VREG een goede methode om de ongunstige evolutie in het investeringsklimaat om te keren. Op de certificatenmarkt was immers een groot overschot aan het ontstaan. De maatregel neemt ook de druk weg op de rendabiliteit van bestaande installaties, die zich voordeed door daling van de transactieprijs.

De VREG signaleert de nood aan een grondige analyse van de invloed die de aanpassing van de doelstellingen op de certificatenmarkt heeft. Wat is de invloed van de veranderde minimumwaarden en de verlaging van de boete? Welke impact hebben die ingrepen op het investeringsklimaat, op de doelstellingen van de Vlaamse regering en op de maatschappelijke kosten van dit beleid?

De VREG speelt als ‘issuing body’ een unieke rol. Hij reikt de garanties van oorsprong uit, die de authenticiteit van groene stroom waarborgen. Dit verhindert het ontstaan van dubbele circuits. Naast de VREG spelen ook andere agentschappen van Vlaamse overheid een belangrijke rol in deze materie, zoals het VEA, de VITO en de OVAM. Aangezien er weinig tijd was voor een grondig advies, pleit de heer Pictoel voor een betere coördinatie tussen alle betrokken agentschappen. Die moeten de evoluties van nabij kunnen opvolgen, liefst aan de hand van een zesmaandelijkse gecoördineerde monitoring en rapportering aan de minister.

De expertise van de VREG situeert zich vooral op domeinen zoals de evolutie en de uitreiking van de certificaten, de aanvragen voor nieuwe installaties en de ontwikkeling van de certificatenmarkt met haar prijsevoluties en verhouding tussen vraag en aanbod. De VITO is traditioneel de specialist in de studie van onrendabele toppen. Het elektriciteitsverbruik en de leveringen op de markt horen dan weer tot het kennisdomein van de VREG. Voor de vertaling van Europese invloeden in Vlaamse energierechten is het VEA de specialist.

Uit zijn acht jaar ervaring heeft de VREG kunnen leren dat het systeem ertoe leidt dat het beleid zijn doelstellingen heeft bereikt en zelfs overtroffen. Het systeem heeft een voldoende stabiel investeringskader gecreëerd. Het beleid was dus effectief. Anderzijds hebben de ondersteuning van HE en wkk een administratief proces opgeleverd dat zowel voor de sector als voor de VREG complex en arbeidsintensief is.

Wat het certificatenstelsel betreft, laat het quotum de overheid toe om haar doelstelling vast te leggen voor de hoeveelheid te produceren groene en wkk-stroom. Het systeem garandeert dat de doelstelling wordt gehaald als de prikkel groot genoeg is. Er blijft veel

ruimte voor de markt: de overheid hoeft op dat vlak weinig keuzes te maken. De markt kiest voor kostefficiënte technologie.

Het grootste probleem is dat de werking van het systeem moeilijk te begrijpen is, zoals blijkt uit de vele informatievragen die de VREG ontvangt.

Vervolgens komt de heer Pictoel tot een kort overzicht van het productiepark. In Vlaanderen komt de productie voornamelijk uit biomassa en tuinbouw-wkk's, veeleer dan uit zon en wind. Vooral het aandeel van biomassa is opvallend. Sinds 2006 overtreft het aantal certificaten op de markt duidelijk de doelstellingen. Voor wkk is er een vergelijkbare evolutie waar te nemen. De technologie op basis van interne verbrandingsmotoren, die wordt toegepast in serreteelt, overheerst hier. Het overaanbod op de certificatenmarkt is zelfs enorm.

Het steunniveau wordt bepaald door boeteprijs, die de transactieprijs voor certificaten beïnvloedt. Maar het steunniveau is niet zo uniform als het meestal wordt voorgesteld. De reële steun hangt af van heel wat factoren. De eerste vraag is of de groenestroomcertificaten wel worden verhandeld – met meer dan helft van alle certificaten gebeurt dat nooit – en aan welke prijs.

Verder is er geen gelijk speelveld op gebied van de certificatenmarkten: in 2009 werd 83 percent van de verhandelde groenestroomcertificaten en 89 percent van de verhandelde warmtekrachtcertificaten aangekocht door slechts vijf marktpartijen. Het gaat om een beperkte en zelfs bekrompen markt, concludeert de gedelegeerd bestuurder. Ook voor decentraal opgewekte stroom is er geen gelijk speelveld op de markt: kleine decentrale producenten hebben moeite om hun elektriciteitsproductie te vermarkten.

De mogelijkheid tot zogenaamd ingrijpende wijzigingen leidt in sommige gevallen tot energetisch inefficiënte investeringen, die louter dienen om het steunniveau op te krikken.

De overheidsoptredens leiden niet tot directe maar tot 'stroperige' reacties van de markt. Zo heeft het bestaan van een overschot maar heel geleidelijk tot een prijsverlaging geleid. Maar de investeringsbeslissingen worden wel door de ontwikkeling op de markt beïnvloed. Dat wijst op de nood aan stabiliteit. Het systeem mag niet te vaak worden aangepast. De markt heeft dus tijd nodig om bepaalde signalen te zien en ernaar te handelen. De VREG wil ernaar streven dit proces met een goede informatieverlening te versnellen.

Intussen evolueert het systeem weg van een zuiver certificatensysteem. Het voordeel van de hybridisering is dat bepaalde zogenaamde 'windfall profits' zijn weggevallen, maar anderzijds is het systeem complexer geworden. Certificaten worden in bepaalde gevallen fragmentarisch toegekend, bijvoorbeeld voor bijstook. Voor bepaalde technologieën zijn de minimumprijzen bereikt en liggen die deels boven de boeteprijs.

Een overstap van het ene naar het andere systeem mag nooit 'en stoemelings' gebeuren. Uit vergelijkend onderzoek blijkt dat geen enkel systeem intrinsiek beter is dan een ander. Alles hangt af van modaliteiten en doelstellingen. Steeds meer landen stappen af van pure feed-intarieven, daar die niet marktconform zijn. Die tarieven zijn dus geschikt om de zaak op gang te trekken, maar niet houdbaar naargelang de markt rijper wordt. Die graad van rijpheid heeft onze markt intussen bereikt.

Maar een nieuw systeem zal opnieuw onzekerheid creëren en een nieuwe leercurve noodzakelijk maken, terwijl de VREG vooral wil aanbevelen om duidelijkheid en zekerheid te scheppen. Onzekerheid heeft een negatief effect op het investeringsklimaat. Overschakelingen dreigen een systeemshock te veroorzaken met hoge transitiekosten en een lange transitieperiode. Daarom pleit de heer Pictoel veeleer voor correcties binnen het huidige systeem.

In de evaluatie van dat systeem heeft de VREG een rol te spelen. In september moet minister Van den Bossche een gezamenlijk voorstel van VEA en VREG ontvangen, op basis van het onderzoek en het overleg met de stakeholders.

De VREG hecht als evaluatiecriterium veel belang aan de administratieve efficiëntie van het ondersteuningsstelsel. In dat verband vergen feed-intarieven en -premies veel meer overheidsinbreng en een veel groter administratief apparaat, hoewel ook het huidige systeem natuurlijk bepaalde nadelen heeft en kosten veroorzaakt. Een aantal problemen verdient hoe dan ook een antwoord in die evaluatie.

Er is een groot overschot aan groenestroomcertificaten en certificaten uit wkk, wat de prijzen onder druk zet en investeringen in nieuwe projecten in het gedrang brengt. De kosten van de distributienetten zullen met volle aandacht moeten worden bestudeerd.

De VREG engageert zich tot een goed onderbouwde reflectienota, om zijn visie op deze elementen te concretiseren als input voor evaluatie. De VREG pleit voor een uitgebreider communicatie van de werking van certificatenstelsel.

2. Bespreking

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt met hoeveel het quotum precies moet worden verhoogd. Een beperkte verhoging zal de markt op geen enkele manier beïnvloeden. De aanpassing zal pas effect sorteren als alle certificaten verhandelbaar worden. Vanaf welk percentage wordt dit mogelijk?

Het SERV-advies stelt dat de marktimpact van de toekenning van certificaten aan de centrale van Max Green niet is onderzocht. De vrees bestaat dat hierdoor een concentratie van de certificaten zal ontstaan bij de grote spelers.

Het verbaast de heer Sanctorum dat Eandis in zijn mediaverklaringen over verhogingen van de distributieprij, zeer hoge bedragen noemt. De verhouding tussen de kostprijs van groene stroom uit PV-installaties en het totale elektriciteitsverbruik, zou toch leiden tot een veel lagere impact op de elektriciteitsprijs? Weliswaar is het aan de CREG om hierover een oordeel te vellen, maar welke visie heeft de VREG ter zake?

Stelt de heer Pictoel dat de hervormingen ‘en stoemelings’ gebeuren? Dat zou een vrij strenge analyse zijn van de opeenvolgende wijzigingen van de regelgeving. Klopt het dat er nog nooit een grondige evaluatie heeft plaatsgevonden?

Welke systeemverbeteringen acht de VREG mogelijk? ODE suggereerde de invoering van een modulatie van het aantal certificaten. Ziet de VREG heil in een dergelijk systeem, min of meer naar Waals model?

Mevrouw *Liesbeth Homans* heeft begrepen dat de VREG op zich niet tegen een daling van de boeteprijs is gekant. Zelf pleit het commissielid voor een dergelijke daling, daar de boeteprijs vaak precies het bedrag is dat bepaalde leveranciers doorrekenen, alsof ze die voor de volle 100 percent hebben betaald. Wat doorgaans niet het geval is. Kunnen de leveranciers echter worden gedwongen om enkel boeteprijzen door te rekenen die ze echt hebben betaald? De VREG zal wellicht een zicht hebben op de onderlinge transacties tussen producenten en leveranciers, maar als eenzelfde firma beide rollen waarneemt, wordt dat onmogelijk.

De heer *André Pictoel* kan geen exact stijgingspercentage aanduiden voor het gewenste quotum. Hoe dan ook is er een enorm certificatenoverschot en zal het voorliggende ontwerp van decreet niet volstaan om dit weg te werken. De VREG is echter niet betrokken bij het cijferwerk dat aan de basis van het ontwerp ligt.

De VREG heeft geen zicht op de volledige keten. Vandaar het belang van samenwerking met onder andere de VITO en het VEA. De drie organisaties zouden samen sneller op de bal moeten kunnen spelen.

Het effect op de marktwerking van de politiek ten aanzien van Max Green is inderdaad niet onderzocht en de VREG is helemaal niet betrokken bij de beslissingen op dat vlak.

De verklaringen van Eandis over de stijging van de nettarieven wijt de heer Pictoel vooral aan het feit dat de netbeheerder gecumuleerde kosten uit het verleden wil recupereren, die te wijten waren aan het feit dat hij gebonden was aan een meerjarentarief dat geen rekening hield met de latere piek van het aantal PV-installaties. Vandaar dat de aangekondigde kostenverhoging waarschijnlijk de reële actuele kostprijs per installatie overstijgt.

Met het gebruik van ‘en stoemelings’ om systeemwijzigingen te kwalificeren, bedoelde de heer Pictoel vooral dat deze aanpassingen zijn doorgevoerd naargelang de behoefte zich voordeed, zonder dat het systeem op zich ooit aan een algemene evaluatie is onderworpen. Een dergelijke evaluatie zou oog moeten hebben voor de doelstellingen van het systeem, de vraag in welke mate het daartoe een geschikt middel vormt, en het onderzoek naar de goede en slechte kanten. De reflectienota van de VREG en het VEA vormt een eerste aanzet.

Op de vraag van de heer Sanctorum naar voorstellen tot verbetering antwoordt de gedelegeerd bestuurder dat het beleid vooral veel sneller moet kunnen inspelen op evoluties en trends. De langetermijntoekomst voorspellen is immers niet mogelijk. De heer Pictoel pleit om minstens om de zes maanden te monitoren.

Of de doorrekening van boeteprijzen terecht gebeurt, kan de VREG niet uitmaken. De VREG heeft geen zicht op de kosten die de leveranciers hebben gehad. Hoeveel certificaten worden verhandeld weet de VREG inderdaad, maar de contractvoorwaarden kent hij niet. Om dat te achterhalen is een diepgaande financiële audit van het betrokken bedrijf nodig. Over die middelen beschikt de VREG niet.

Mevrouw *Liesbeth Homans* besluit dat een daling van de boeteprijs een remedie kan zijn voor dit probleem.

II. HOORZITTING MET DE SERV

1. Presentatie

De heer *Pieter Kerremans*, administrateur-generaal van de SERV, legt uit dat het nieuwe advies dat de SERV onlangs heeft uitgebracht op vraag van het Vlaams Parlement, in feite neerkomt op een korte brief waarin de raad verwijst naar zijn lijvige advies van 1 december 2010, naar aanleiding van het amendement dat de Vlaamse Regering voor het Programmadecreet had ontworpen. Adviezen van de SERV worden steeds unaniem uitgebracht namens alle sociale en inter-professionele partners die de raad vertegenwoordigt.

In die twee adviezen staan vier hoofdpunten: (1) opmerkingen bij de kwaliteit van het wetgevingsdossier; (2) een denkkader voor de beoordeling van de wijzigingen; (3) heel wat cijfermateriaal; en (4) uitspraken over de voorgestelde wijzigingen. Met name bevat het advies standpunten van de SERV over de ondersteuning van hernieuwbare energie. De SERV is overtuigd van de nood aan een ambitieus ondersteuningsbeleid voor hernieuwbare energie. Maar men mag daarnaast het belang niet vergeten en onderschatten van energiebesparing, van aanpassingen die nodig zijn aan de energie-infrastructuur om hernieuwbare energie in te passen in het energiesysteem, en van niet-financiële barrières, die soms belangrijker zijn dan financiële ondersteuning. Die onderschatting is vandaag wel degelijk aanwezig. De SERV gaat in zijn advies in op de onrendabele topberekening, op

de vertaling van de onrendabele toppen in productiesteun, op de voorgestelde versnelde afbouw van de minimumsteun voor PV, op de aanpassing van de quota en boeteprijs en op de effecten van de wijzigingen op de rendabiliteit van bestaande installaties. Een fundamentele evaluatie van het energiebeleid is aan de orde, concludeert de heer Kerremans.

De eerste kernboodschap van het advies is dat een versnelde afbouw van de PV-steun een goede zaak is, en dat de ondersteuning ook voor andere technologieën nauwer moet aanleunen bij de onrendabele top. De tweede kernboodschap is dat het groenestroomcertificatensysteem vandaag heel veel kost, en grote lasten legt op de toekomstige elektriciteitsprijzen. Vandaar dat de sociale partners en Vlaamse Regering in het VESOC en in het WIP hebben afgesproken dat er een grondige evaluatie moet komen van dit certificatenstelsel. Ze hebben daarbij afgesproken dat daarbij drie aspecten moeten worden bekeken. Het eerste aspect betreft de efficiëntie: de vraag hoe de hernieuwbare energiedoelstellingen tegen lagere maatschappelijke kosten kunnen worden gerealiseerd. Ten tweede is er de vraag naar de alternatieven: welk ondersteuningsmechanisme is het beste? Het derde aspect is het investeringsklimaat, met de vraag hoe we vermijden dat aanpassingen aan het stelsel bestaande of toekomstige investeringen in het gedrang brengen.

De heer *Peter Van Humbeeck*, attaché Regulering en Marktordening bij de SERV, herinnert eraan dat de SERV in zijn advies opmerkingen heeft gemaakt bij de kwaliteit van het wetgevingsdossier dat de adviesraden en het parlement van de regering hebben ontvangen. Het ontwerp van decreet stelt belangrijke en gevoelige wijzigingen aan een complex stelsel voor. Om in een dergelijke situatie goede beslissingen te kunnen nemen, zijn drie zaken belangrijk: feiten en cijfers, consultatie van de betrokkenen, maar vooral ook een denkkader om die feiten, cijfers en meningen te kunnen plaatsen en beoordelen. Voor deze drie zaken is destijds het RIA-concept ingevoerd, maar bij dit dossier is geen RIA-procedure gevolgd en geen RIA gemaakt. De consultatie werd beperkt tot een hoogdringende adviesvraag. De memorie van toelichting bevat nauwelijks enige onderbouwing, noch feedback over de reactie van de regering op die adviezen. Voor een dergelijk dossier is dat eigenlijk ontoelaatbaar, vindt de SERV. Daarom heeft hij in zijn advies inspanningen gedaan om wat cijfers door te rekenen, en om een denkkader aan te reiken. Daarom ook is het goed dat het parlement nu in alle transparantie hoorzittingen houdt. Maar eigenlijk zou de Vlaamse Regering een dossier moeten afleveren dat zowel inhoudelijk als qua onderbouwing, proces en feedback meer voldoet, besluit de heer Van Humbeeck.

In de rest van zijn toelichting zal de spreker ingaan op het denkkader dat in het advies is opgenomen. Voor een goed begrip is het belangrijk te weten waarom de SERV bepaalde standpunten inneemt. Het denkkader van de SERV vertrekt niet van individuele of sectorale belangen, maar vanuit een inter-professionele sociaaleconomische invalshoek die het algemene belang en de lange termijn centraal probeert te stellen.

Het vertrekpunt van de SERV is dat er een ambitieus hernieuwbaar energiebeleid nodig is. De hernieuwbare-energie-doelstellingen moeten worden gehaald. Dat betekent in de huidige context dat hernieuwbare-energie-investeringen moeten worden ondersteund door de overheid. Want zonder die steun zijn veel investeringen niet rendabel en zullen ze niet gebeuren. Dat wil echter niet zeggen dat alle vormen van hernieuwbare energie moeten worden ondersteund.

Een eerste stap is dat het beleid moet uitmaken welke hernieuwbare-energie-toepassingen we willen ondersteunen. Het kan een goede keuze zijn om sommige toepassingen helemaal niet te ondersteunen, bijvoorbeeld omdat ze niet goed genoeg scoren op duurzaamheids-criteria of omdat ze nog heel duur zijn.

De tweede stap is dat we moeten bepalen hoeveel steun deze technologieën nodig hebben om gerealiseerd te worden. Dat wordt berekend via de onrendabele top. Die berekening moet op een goede manier gebeuren en moet regelmatig worden herhaald omdat de

onderliggende parameters zoals de productiekosten of de elektriciteitsprijzen voortdurend wijzigen. De berekening moet ook voldoende gedifferentieerd zijn omdat de parameters niet enkel verschillen tussen technologieën, maar daarbinnen ook onderling. De SERV vindt dat de berekeningen door de VITO niet op al deze punten voldoen, en dat de berekeningen niet aan de VITO alleen kunnen worden overgelaten. Het gaat trouwens niet om louter technische berekeningen, maar om een oefening die maatschappelijke keuzes veronderstelt.

Als de onrendabele top eenmaal is berekend, moet die worden vertaald in een ondersteuningssysteem met steunbedragen en ondersteuningstermijnen. Er zijn verschillende systemen mogelijk, maar Vlaanderen heeft gekozen voor minimumsteun binnen een certificatenstelsel. Die minimumsteun mag niet kleiner zijn dan de onrendabele top, want dan is er sprake van ondersubsidiëring en is het beleid ineffectief. De investeringen zullen dan niet gebeuren. De minimumsteun mag ook niet groter zijn dan de onrendabele top, want dan is er sprake van oversubsidiëring en is het beleid inefficiënt. Het kost meer dan nodig en is weggesmeten geld. Aan dit principe lijkt niet altijd te zijn voldaan, meent de heer Van Humbeeck. Op basis van de beschikbare informatie blijkt dat de ondersteuning waarin het ontwerp van decreet voorziet, dichter zal aanleunen bij de onrendabele top, maar blijft er voor bepaalde technieken soms nog oversubsidiëring bestaan, terwijl andere onvoldoende steun krijgen. Om onder- of oversubsidiëring te vermijden, moet er veel meer differentiatie zijn, naar vermogen en naar andere parameters.

In de praktijk wordt vandaag enkel of vooral minimumsteun uitbetaald voor PV. Dat komt omdat Vlaanderen nog een ander ondersteuningsmechanisme kent, op basis van verhandelbare certificaten. In theorie is een dergelijk marktsysteem efficiënt. Het laat toe dat een bepaalde hoeveelheid hernieuwbare energie tegen zo laag mogelijke productiekosten wordt gerealiseerd. Wel leidt het systeem ertoe dat bepaalde technologieën meer krijgen dan ze nodig hebben: dat zijn de ‘windfall profits’. Maar het systeem is in theorie efficiënt. Er is geen andere combinatie van hernieuwbare energieproductie mogelijk die goedkoper de groenestroomdoelstellingen haalt.

Dat is althans de theorie, die echter alleen opgaat in geval van een goede marktwerking, die in Vlaanderen helaas ontbreekt. Op de certificatenmarkt is er zowel aan de aanbodzijde als aan de vraagzijde marktmacht. Daardoor werkt de markt niet goed, zijn de prijzen van de certificaten te hoog en blijven ze dicht bij de boeteprijs. Niet alleen de certificatenmarkt werkt niet goed, maar de elektriciteitsmarkt zelf al evenmin. Daardoor kunnen de leveranciers meer doorrekenen dan het certificatenstelsel hen kost, wat in de praktijk ook gebeurt doordat ze kosten aanrekenen die dicht bij de boeteprijs aanleunen.

Deze situatie heeft twee belangrijke gevolgen. Ten eerste kost het systeem te veel: veel meer dan nodig om de hernieuwbare-energie-doelstellingen te halen. Het probleem vergroot als de productiekosten van nieuwe installaties zakken. De logische oplossing om binnen het bestaande systeem iets aan die hoge kosten te doen, is zorgen voor meer marktwerking. De VREG probeert dat al enkele jaren, zonder succes. Daarom worden andere maatregelen genomen om de kosten te beperken, zoals een verlaging van de boeteprijs of het beperken van de aanvaarding van bepaalde certificaten.

Het tweede gevolg is dat het certificatenstelsel instabiel is en voortdurend moet worden aangepast, wat de rechtszekerheid ondermijnt. Doordat de prijzen van de certificaten te hoog zijn en dicht bij de boeteprijs liggen, ontstaat er een certificatenoverschot, dat intussen in Vlaanderen erg is opgelopen. Die certificaten blijven bruikbaar voor het quotum. Dat betekent dat er het volgende jaar minder certificaten nodig zijn en dat de prijs van de certificaten zal zakken. Een dalende prijs heeft dan weer effecten op de rendabiliteit van bestaande projecten. Bepaalde projecten zullen niet langer voldoende steun krijgen. Dat zorgt op zijn beurt voor vraag naar verhoging van de boeteprijs, naar quota-aanpassingen of naar aanpassing van de minimumsteun. Een hoge boeteprijs zorgt echter voor hoge

kosten, en het verhaal begint van voren af aan opnieuw. Het systeem is dus inherent instabiel, besluit de heer Van Humbeeck.

Tot slot vertolkt de spreker het standpunt van de SERV over PV. PV is momenteel nog een dure technologie. Maar door een hoge minimumsteun te geven, dus boven de marktprijs van de certificaten, wordt die rendabel gemaakt. Dat doet de kosten van het streven naar de hernieuwbare-energie doelstellingen fors stijgen. PV is vandaag goed voor 15 percent van de hernieuwbare-energieproductie, maar veroorzaakt bijna de helft van de kosten van het systeem. Niet alleen relatief maar ook absoluut zijn de bedragen enorm. Het feit dat de minimumsteun gedurende vijftien of twintig jaar lang gegarandeerd blijft, legt de toekomstige gebruikers zware lasten op.

In zijn advies heeft de SERV berekend dat de meerkosten van de huidige PV-ondersteuning boven de marktprijs van de certificaten kan oplopen tot bijna 1,7 miljard euro tussen 2010 en 2020. Dat is een enorm bedrag, dat nog maar alleen slaat op de kosten van de nieuw geïnstalleerde PV-installaties na 2010. Aan de kosten van de al geplaatste installaties valt niet meer veel te doen. Daarvan voelen de gebruikers vandaag nog niet zoveel omdat de netbeheerders die kosten nog niet allemaal mogen doorrekenen in de distributietarieven. Vanaf het moment dat ze dat wel mogen doen, zullen de werkelijke kosten sterk voelbaar worden voor wie netto nog elektriciteit verbruikt, in de vorm van stijgingen van de elektriciteitsfactuur door de verrekening van de PV-steun in de distributietarieven. De hoge kosten en de verdelingseffecten dreigen zo het maatschappelijke draagvlak voor hernieuwbare energie te ondergraven. Dat noemt de heer Van Humbeeck een nefast effect.

Het punt dat de SERV in zijn advies heeft willen benadrukken, is dat het geld dat we blijkbaar over hebben om nu al een dure technologie zoals PV te promoten, ook anders zou kunnen worden besteed. Men zou voor hetzelfde geld meer hernieuwbare energie kunnen realiseren dan nu het geval is, en dus meer CO₂-uitstoot kunnen vermijden, of meer energie besparen, of men zou het geld gericht kunnen investeren om de netten klaar te maken voor substantieel meer hernieuwbare energie in de toekomst. Maar men kiest blijkbaar bewust voor ondersteuning van deze dure technologie.

Het standpunt van de SERV is dat zoiets eventueel aanvaardbaar is, maar alleen op voorwaarde dat de dure ondersteuning van PV het waard is. In dat geval moet ze leiden tot belangrijke andere extra baten dan hernieuwbare energie of CO₂-besparing, zoals werkgelegenheid, exportmogelijkheden, bevoorradingszekerheid enzovoort. Het moet bovendien gaan om baten die andere hernieuwbare-energie technologieën niet in dezelfde mate kunnen opleveren. Het eerder vermelde belang van feiten en cijfers komt er in dit geval op neer dat deze baten niet mogen worden afgewogen op basis van veronderstellingen en intuïtie. Ze moeten reëel zijn, en de meerkosten verantwoorden.

Of dit vandaag al het geval is en of de veronderstelde voordelen wel allemaal reëel zijn en opwegen tegen de kosten, daarover is op zijn minst gerede twijfel op zijn plaats. In elk geval vormt het een van de zaken waarover de SERV de komende weken in debat wil gaan met de stakeholders, omdat hij daarover heel wat informatie heeft verzameld in het rapport over hernieuwbare energie dat hij op 6 april zal publiceren. Dat rapport moet de sociale partners toelaten om voor de zomer een reeks aanbevelingen te formuleren voor het toekomstige hernieuwbare-energiebeleid, indien mogelijk eventueel samen met andere actoren.

Tot slot toont de heer Van Humbeeck nog enkele grafieken, waarmee hij onder andere wijst op de verhouding tussen het aandeel van PV in de productie en het aandeel daarvan in de kosten. Verder verduidelijkt hij hoe de SERV de kostprijs van 1,7 miljard euro heeft berekend. Een andere grafiek brengt het overschot van groenestroomcertificaten in beeld. Op dit moment is het certificatenoverschot samen met de productie van de bestaande installaties meer dan genoeg om quotum te halen. Ten slotte krijgt de commissie te zien

hoe de netbeheerders de PV-steun tot dusver te weinig hebben doorgerekend in de tarieven, waardoor de gebruikers de werkelijke kosten vooralsnog niet voelen. Maar in hun nieuwe meerjarentarieven zal dit wel degelijk het geval zijn.

De heer Van Humbeeck trekt drie conclusies. (1) Beleidsbeslissingen moeten transparant, goed onderbouwd en breed overlegd tot stand komen. De SERV pleit voor structurele maatregelen om de kwaliteit van de besluitvormingsprocessen in het energiebeleid te verbeteren. Dit dossier is helaas geen unicum. (2) Het hernieuwbare-energiebeleid kan en moet veel efficiënter worden. Het regeringsvoorstel is een stap in de goede richting, maar het is op verschillende punten nog ontoereikend. (3) Op korte termijn zijn er helaas opnieuw wijzigingen ad hoc nodig, maar is er ook nood aan een fundamentele evaluatie van het hernieuwbare-energiebeleid en van de certificaten systemen. De recente en huidige problemen zijn immers symptomen van dieper liggende problemen. Die vallen niet op te lossen door steeds nieuwe ad-hoc-aanpassingen aan het systeem, daar die aanpassingen het investeringsklimaat en het maatschappelijke draagvlak voor hernieuwbare energie ondergraven en het vertrouwen in de Vlaamse overheid zwaar op de proef stellen.

Tot slot herhaalt de heer Van Humbeeck het kernprobleem. De keuze voor een marktstelsel was op zich een slimme beslissing. In 2002 bestond immers het vooruitzicht van een Europees stelsel dat deze markt zou regelen. Maar daags na de Vlaamse beslissing besloot Europa om af te zien van een dergelijk stelsel. Daardoor is de certificatenmarkt klein gebleven, met de nodige machtsmonopolies tot gevolg. Pogingen tot marktverbeteringen waren gedoemd om te mislukken. De SERV gelooft dat een heel fundamentele evaluatie van het stelsel nodig is. In tegenstelling tot de VREG meent de SERV dat het debat verder moet kunnen gaan dan loutere aanpassingen van het huidige stelsel.

2. Bespreking

De heer *Jan Penris*, commissievoorzitter, vraagt of het rapport dat de SERV op 6 april beschikbaar stelt, publiek zal zijn.

De heer *Pieter Kerremans* antwoordt dat het rapport vanaf die datum op de SERV-website zal worden gepubliceerd.

Mevrouw *Valerie Taeldeman* noteert dat de SERV vindt dat studies over onrendabele toppen niet alleen aan de VITO mogen worden overgelaten. Wie zou dan wel het meest aangewezen zijn voor die studies?

Welke sectoren worden op dit moment onder- of overgesubsidieerd, vraagt het commissielid.

De VREG bekritiseert het huidige concept van een marktwerking voor certificaten, constateert de heer *Hermes Sanctorum*. Is het dan een logische conclusie dat de distributienetbeheerders alle certificaten moeten opkopen aan de minimumgarantiewaarde?

Verder gaat het commissielid in op de twijfel die de SERV uit bij de maatschappelijke baten van de PV-installaties. Welke maatschappelijke baten worden dan onterecht aan hen toegeschreven?

1,7 miljard euro is inderdaad ontzettend veel geld, maar gaat het om een gecumuleerd bedrag, en over hoeveel jaar? Met dit soort optelsommen lopen de steunmechanismen voor ongeacht welke productiemethode in de miljarden, merkt de heer Sanctorum op.

Eandis wil nu blijkbaar kosten uit het verleden recupereren, maar wat is volgens de SERV de ideale verdeelsleutel tussen laag- en middenspanning als het erop aankomt de kosten van PV-installaties te plaatsen?

Veeleer dan ad-hoc-aanpassingen bepleit de SERV een grondige reorganisatie van het certificatiesysteem, leest de heer *Bart Martens* in het advies. Dat is blijkbaar in strijd met het advies van de VREG, die waarschuwt voor de kosten en tijdsduur van een transitie. Wat denkt de SERV van het VREG-standpunt over de nood aan stabiliteit voor een gunstig investeringsklimaat?

De SERV mag dan al pleiten voor een grondige evaluatie van het Vlaamse energiebeleid, de bevoegde parlementaire commissie wacht intussen al meer dan een jaar op de studie die uitgerekend de SERV zelf heeft beloofd. Dan is het niet bepaald aan de SERV om de Vlaamse Regering ter zake een te snel en ondoordacht optreden te verwijten. Gezien de grafieken uit de SERV-presentatie komt die regeringsmaatregel trouwens niets te vroeg, besluit de heer Martens.

Hoewel mevrouw *Irina De Knop* ervan overtuigd is dat iedereen verantwoordelijk is voor het gevoerde energiebeleid, wil ze de heer Martens erop attent maken dat een socialistisch minister aan de basis lag van het huidige systeem.

De sprekers wezen op een aantal kernvragen bij de keuze tussen de mogelijke systemen om groene stroom te promoten. Heeft de SERV zijn keuze al bepaald? Gaat het om een ander systeem dan het huidige?

De SERV heeft aangegeven dat PV maar goed is voor 15 percent van de groenestroomproductie. Welke technologie is dan efficiënter?

In tegenstelling tot de heer Martens vindt mevrouw *Liesbeth Homans* dat de SERV als adviesraad wel degelijk het recht heeft om zich kritisch uit te laten over het regeringsbeleid, zeker als hij constructief naar oplossingen helpt zoeken. Suggereert de SERV om de steun aan bepaalde technologieën stop te zetten? Is kostenefficiëntie daarbij het eerste criterium? Welke oplossing beschouwt de SERV als de technologie van de toekomst?

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* vraagt zich af op welke manier kostenefficiëntie kan worden beloond. Wat op zich rendabel wordt, behoeft geen subsidie meer. Maar alle actoren van de hernieuwbare energie zouden stimulansen moeten krijgen om daarnaar te streven en dus hun efficiëntie te laten toenemen. De geleidelijke daling van de minimumprijs van certificaten voor PV-installaties vormt een stap in die richting, maar verhindert niet dat deze technologie nog altijd weinig efficiënt is, ten koste van de gebruikers via het distributienet.

De SERV heeft gelijk als hij de regering bekritiseert. Ook uit de cijfers van de VREG blijkt de financiële impact van het huidige systeem van certificaten voor zonne-energie. Minister Van den Bossche grijpt dan ook terecht in.

Wat beschouwt de SERV als de beste methode om de 13 percentdoelstelling te halen in 2020? Energie besparen is hoe dan ook de beste weg naar die doelstelling, want hoe lager het totale energiegebruik, hoe gemakkelijker het wordt om een bepaald percentage daarvan hernieuwbaar te produceren. De onrendabele toppen verdwijnen dan vanzelf.

De heer *Peter Van Humbeeck* had zeker niet de bedoeling de deskundigheid van de VITO in vraag te stellen, maar wijst erop dat een berekening van de onrendabele toppen een aantal maatschappelijke keuzes impliceert. De onrendabele top bestaat uit de extra vergoeding die bovenop de reeds bestaande terugverdieneffecten – elektriciteitsprijs, belastingvoordeel en VLIF-steun – nodig is om een investering rendabel te maken. Sommige aspecten, zoals de vraag hoeveel rendement er nodig is op kapitaal, vormen echter geen technische maar maatschappelijke beslissingen. Als het gaat om financiële keuzes, is het aangewezen om ook financiële experts uit bijvoorbeeld het bankwezen te consulteren. Ten slotte moet er veel meer transparantie komen. De VITO berekent de onrendabele top-

pen aan de hand van referentie-installaties, waarvan sommige in Vlaanderen echter niet bestaan. Bij onderzoek van deze aard is het wel degelijk van tel wie de berekening maakt en volgens welke methodiek.

In verband met de vraag van mevrouw Taeldeman naar over- en ondergesubsidieerde systemen, verwijst de heer Van Humbeeck naar de voorbeelden in het advies. Voor bepaalde biogasinstallaties en kleine windturbines is er sprake van ondersubsidiëring. Max Green en bepaalde PV-toepassingen zouden daarentegen worden overgesubsidieerd. Om deze berekening te maken, volstaat het om de cijfers van minimumsteun naast de VITO-studie over de onrendabele toppen te leggen.

De heren Martens en Sanctorum vroegen of de SERV een heel nieuw systeem bepleit. De heer Van Humbeeck antwoordt dat de SERV geen revolutie vraagt, en nog geen aanbevelingen heeft geformuleerd over het systeem dat hij zou verkiezen. De raad hecht vooral belang aan een gunstig investeringsklimaat voor hernieuwbare energie, maar het huidige systeem werkt dat niet in de hand. Het systeem is niet eens stabiel, integendeel zelfs. Het is dus geen argument om ter wille van de stabiliteit het huidige systeem te behouden. De enige stabiliteit in het systeem is te danken aan de minimumprijzen, niet aan de certificaten zelf.

Vooraleer de SERV zijn aanbeveling uitbrengt, wil hij zoveel mogelijk informatie verzamelen in zijn rapport en zoveel mogelijk overleg plegen met de stakeholders.

De waarschuwing van de VREG met betrekking tot een systeemschok en transitiekosten verbaast de spreker, aangezien de minister aan de VREG en het VEA uitdrukkelijk de opdracht heeft gegeven om in de evaluatie ook de mogelijke alternatieven voor het huidige systeem te onderzoeken. Wat voor zin zou een dergelijke opdracht hebben als de beslissing al bij voorbaat vaststaat?

De heer Van Humbeeck wil niet bij voorbaat uitsluiten dat een aanpassing van het bestaande systeem de beste oplossing zou zijn, maar als zou blijken dat een ander systeem beter is, moet dat een kans krijgen.

De heer Sanctorum vroeg welke secundaire baten onterecht aan PV-installaties worden toegeschreven. De heer Van Humbeeck noemt het werkgelegenheidseffect als een voorbeeld. Dit systeem creëert geen verhoging maar een verschuiving van werkgelegenheid. De sector stelt bovendien vooral mensen met knelpuntberoepen te werk, zoals elektriciens en dakbedekkers. Het uiteindelijke effect is dus dat de knelpunten op de arbeidsmarkt nog groter worden. Als men het over secundaire baten heeft, mag men niet intuïtief te werk gaan maar moet men zich op zoveel mogelijke harde cijfers en correcte analyses baseren. Dezelfde oefening is nodig voor aspecten als de exporteerbaarheid en de bevoorradingszekerheid. De SERV is zeker niet gekant tegen een uitgesproken steun aan PV, zolang die maar objectiveerbaar is en in functie staat van geëxpliciteerde beleidsdoelstellingen.

Voorts bevestigt de spreker dat het cijfer van 1,7 miljard euro een gecumuleerd bedrag vertegenwoordigt. Voor de berekening per jaar verwijst hij naar het advies.

Over de wenselijke verdeelsleutel tussen hoog- en middenspanning heeft de SERV nog geen standpunt. De heer Van Humbeeck onderstreept het belang van die discussie en van de beslissingen naar aanleiding van de omzetting van het derde energiepakket. Vast staat dat wie nu zonder netto elektriciteit af te nemen toch gebruik maakt van het net, wel kosten veroorzaakt maar daarvoor niets betaalt. Dit stelsel voedt de perceptie dat wie geen zonnepanelen kan plaatsen, moet meebetalen voor die van zijn buurman. Dat is nefast voor het maatschappelijke draagvlak van het hele HE-beleid. Het advies dat de sociale partners voor de zomer zullen uitbrengen, zal hier uitgebreid op ingaan.

Van de Vlaamse Regering verwacht de SERV dat ze een degelijk dossier aflevert. Er is afgesproken dat de regering het parlement feedback geeft over de adviezen van de strategische adviesraden. Als de regering dat nalaat, mag de SERV het parlement attent maken op zijn recht om die afspraak te bewaken.

De heer Van Humbeeck bevestigt dat PV de minst kostenefficiënte technologie voor groenestroomproductie is, aangezien ze 45 percent van de kosten voor zijn rekening neemt voor een HE-aandeel van 15 percent. Een certificatiesysteem zou normaal moeten leiden tot de keuze voor de meest efficiënte technologie.

Op de vraag van mevrouw Homans welke technologie de meeste toekomst heeft en welke helemaal geen subsidie meer verdient, beperkt de spreker zich tot de mededeling dat de SERV zich daarover nog niet heeft uitgesproken. De Minaraad heeft ter zake wel al expliciete standpunten, maar de SERV wil op dit moment vooral benadrukken dat deze zaken moeten worden overwogen op basis van de criteria kostenefficiëntie en duurzaamheid. Niet alle hernieuwbare energie is trouwens duurzaam. Verder wordt de prijsevolutie van de zonnepanelen bepaald door de internationale markt en niet door het Vlaamse beleid. Is het dan verstandig om als kleine speler nu al zo zwaar te investeren in zonnepanelen? Kan dit geld niet beter worden geïnvesteerd, bijvoorbeeld door onze netten af te stemmen op de decentrale energieproductie?

Er wordt al zwaar geïnvesteerd in productiesteun voor hernieuwbare energie, maar het succes van HE hangt af van veel meer factoren dan de louter financiële. Ze moet ook op de netten kunnen rekenen, en er zijn problemen op het vlak van de ruimtelijke ordening. Ten slotte mag het belang van energiebesparing niet worden vergeten: op dat vlak is nog heel veel mogelijk, maar daaraan besteedt de overheid veel minder middelen dan aan hernieuwbare energie.

De heer *Pieter Kerremans* gaat nog even in op de opmerkingen van de heer Martens over het uitblijven van het SERV-rapport. Die studie is een initiatief van de sociale partners in de SERV. De raad heeft zijn secretariaat de opdracht gegeven om deze studie grondig te verrichten en er de nodige tijd voor uit te trekken, opdat het overleg de nodige kansen zou krijgen. De ambitie lag vanaf het eerste moment heel hoog, wat een langere studietermijn veronderstelt. De zoektocht naar de noodzakelijke recente cijfergegevens bleek trouwens allesbehalve eenvoudig.

III. HOORZITTING MET DE MINARAAD

1. Presentatie

De heer *Jan Verheeke*, secretaris van de Minaraad, legt uit dat de voorzitter van het Vlaams Parlement een week eerder een verzoek tot spoedadvies aan zijn organisatie heeft bezorgd. Dit spoedadvies is intussen beschikbaar. Het betreft een voorlopig vastgesteld advies, aangezien de raadszitting geen quorum bereikte. Dit is gebruikelijk in geval van een spoedadvies. Het advies wordt definitief bekrachtigd op de raadszitting van 28 april. Het advies bouwt voort op het advies van 25 november 2010 over het vergelijkbare voorontwerp van amendement bij het Programmadecreet.

Bij de stemming over het advies hebben alle zes in de SERV vertegenwoordigde leden van de Minaraad zich onthouden, aangezien de SERV zelf een standpunt heeft uitgebracht. Het voorliggende advies bevat dan ook voornamelijk inbreng van de milieuverenigingen, maar ook van bijvoorbeeld de VVSG. Vandaar dat het advies in de commissie wordt toegelicht door mevrouw Sara Van Dyck van de BBL, een van de acht vertegenwoordigers van de milieuverenigingen in de Minaraad.

Mevrouw *Sara Van Dyck*, vertegenwoordiger van de BBL in de Minaraad, preciseert dat de spoedprocedure tot gevolg heeft dat het advies niet gedetailleerd op alle aspecten is ingegaan. Haar toelichting zal zich dan ook beperken tot de hoofdlijnen.

Met het advies wil de Minaraad wijzen op het belang van het klimaatbeleid en de ontwikkeling van een groene economie, en op de nood aan een grondige algemene evaluatie van het certificatiesysteem. Daarnaast bevat het advies specifieke commentaar bij het voorliggende ontwerp van decreet.

Het doel van het beleid moet bestaan in een maximale ontsluiting van het potentieel aan hernieuwbare energie met het oog op de klimaatdoelstellingen, die moeten resulteren in een beperking van de klimaatopwarming tot 2 graden Celsius. De voorliggende doelstellingen voor 2020 vormen in die context slechts een eerste stap: dat geldt dus ook voor de Belgische 13 percentdoelstelling voor het aandeel hernieuwbare energie en de 20 percentdoelstelling voor de CO₂-reductie. De laatste maanden wordt steeds duidelijker dat 20 percent niet zal volstaan. Dat de doelstellingen beter verzaamd zouden worden, is niet alleen zo omwille van het klimaatbeleid, maar ook omwille van de economie. Een rapport van de Europese Commissie over de doelstellingen voor 2050 vermeldt immers dat een reductiedoel van 25 percent voor 2020 economisch veel rendabeler is dan een doel van 20 percent.

Als de doelstellingen voor 2020 nog worden aangescherpt, zal dat ongetwijfeld gevolgen hebben voor het Vlaamse HE-beleid. De milieuverenigingen zijn er alvast van overtuigd dat het streefdoel voor 2050 een aandeel van nagenoeg 100 percent energie uit hernieuwbare bronnen moet zijn. Dat blijkt uit ettelijke onafhankelijke studies, die zeker niet alleen van de milieubeweging afkomstig zijn. Dit streefdoel is enkel haalbaar door enerzijds maximaal te streven naar een maximale energiebesparing in alle sectoren en anderzijds door een totale decarbonisatie van de energie- en elektriciteitsproductie.

Ons land heeft voor zijn 13 percentdoelstelling een actieplan uitgewerkt met een voorkeur voor een maximale realisatie in eigen land. Mevrouw Van Dyck betreurt echter dat dit plan beperkt is gebleven tot een opsomming van de bestaande initiatieven en geen duidelijke toekomstvisie bevat. Dat geldt voor zowel het Belgische als het Vlaamse HE-beleid. Niet alleen over de cijfers bestaat er nog geen – communautaire – overeenkomst, maar al evenmin over de manier waarop die 13 percent moet worden gerealiseerd en over wat na 2020 nog meer moet gebeuren.

Met het oog op een langetermijnvisie zijn grondige reflecties nodig over bijvoorbeeld de rol die biomassa in de verdere HE-uitbouw zal moeten spelen. Voorts merkt mevrouw Van Dyck op dat hernieuwbare energie niet beperkt blijft tot elektriciteit. Voor groene warmte ontbreekt nog steeds elk ondersteuningskader. Ook op dat vlak is dringend duidelijkheid nodig.

Naast het klimaatperspectief heeft het advies van de Minaraad ook veel oog voor het economische perspectief. Economisch heeft de maatschappij alle baat bij ambitieuze klimaat- en HE-doelstellingen. Een recente studie in opdracht van het Duitse Ministerie voor Leefmilieu toont aan dat een verscherping van de Belgische CO₂-reductie tot 30 percent ons land alleen maar economisch voordeel zou opleveren. De raming van het bbp in 2020 stijgt in dat geval van 449 naar 476 miljard euro, terwijl de werkloosheid in dit scenario 5,3 percent zou bedragen in plaats van 7,8 percent. Het investeringsniveau rijst tot 127,7 miljard euro.

In die economische vooruitzichten speelt de HE-sector een enorme rol. De éénmeting van de 2020-impact wijst erop dat momenteel al 8000 tot 9000 mensen voltijds werk hebben in de HE-sector, wat goed is voor een omzet van 5 miljard euro. Dit getal zal in de toekomst nog groeien, op voorwaarde dat de sector de nodige kansen tot uitbreiding krijgt. Daarvoor heeft ze nood aan een stabiel investeringskader op de lange termijn. De vorige spre-

kers hebben al aangegeven dat dit kader momenteel niet voorhanden is. Steeds opnieuw ondergaat het systeem wijzigingen: dat geldt zowel voor de certificaten als voor de ecologische steun en de VLIF-steun.

Het stabiele kader heeft ook belang in verband met de Europees opgelegde en op korte termijn te halen doelstelling om in het energiegebruik van gebouwen een bepaald aandeel hernieuwbare energie te realiseren. In die optiek zal de PV-sector cruciaal zijn.

In verband met de groenestroomcertificaten is een vaak gehoorde opmerking dat de sector wordt overgesubsidieerd of zelfs dat het systeem een grote impact zou hebben op de begroting. Dat laatste is manifest onwaar daar de kosten worden verhaald op de consumenten. Een ondersteuningsmechanisme is geen subsidie, en moet bovendien ook externe kosten van andere energiebronnen compenseren.

Van de nood aan een grondige evaluatie van het certificatensysteem zijn alle stakeholders overtuigd. Voor de Minaraad moet de maximale ontsluiting van het HE-potentieel zoals gezegd het eerste criterium zijn. De evaluatie moet dus verder kijken dan het loutere kostenaspect. Ook alle baten, zowel die op het vlak van de CO₂-reductie als de andere, moeten worden getoetst. Als voorbeeld noemt mevrouw Van Dyck een verlaagde uitstoot van fijn stof.

De spreker wil niet ontkennen dat de PV-installaties geld kosten, maar vergeleken met bijvoorbeeld de nucleaire sector zijn dit vrij onbeduidende bedragen. Bovendien staan daar heel wat baten tegenover. Het federale planbureau heeft trouwens het besparingspotentieel van de uitvoering van het energie- en klimaatpakket van de 2020-doelstellingen op 1 miljard euro begroot. Bovendien ging het bureau toen uit van een olieprijs van 60 dollar per vat. Aangezien die prijs nu bijna dubbel zo hoog ligt, zal het besparingspotentieel de 1 miljard euro wellicht fors overstijgen.

Voorts moet de evaluatie oog hebben voor de investeringen in het elektriciteitsnetwerk die elk systeem van energiebeleid vergt. De gewenste rol van de verschillende technologieën moet alle aandacht krijgen. Zo krijgt biomassa nu een cruciale rol. Dan moet de duurzaamheid van de verschillende soorten biomassa worden onderzocht. De Europese duurzaamheidscriteria voor de biobrandstoffen houden bijvoorbeeld geen rekening met indirecte effecten en leiden bij een massale aanwending van deze brandstoffen zelfs finaal tot een stijging van de CO₂-uitstoot. Bovendien is biomassa een schaars goed en veronderstelt ze een grote afhankelijkheid van import, terwijl een doelstelling van een HE-beleid juist neerkomt op een reductie van die afhankelijkheid. Daarom moet biomassa zo efficiënt mogelijk worden ingezet, veel efficiënter dan vandaag het geval is, zoals bijvoorbeeld bij biostook in steenkoolcentrales.

Wat (biomassa-)afval betreft, moet de ladder van Lansink het uitgangspunt van de evaluatieoefening vormen. Een afvalbeleid moet neerkomen op afvalvoorkoming, vervolgens op selectieve inzameling. Daarnaast moet biomassa-afval maximaal ingezet worden als compost en/of als biograndstof. Vervolgens moet er bekeken worden in hoeverre gft energetisch kan gevaloriseerd worden in combinatie met composteren. Indien gft-afval energetisch gevaloriseerd wordt, moet dat zo efficiënt mogelijk gebeuren.

Nog met betrekking tot de evaluatie pleit mevrouw Van Dyck voor voldoende voorafgaand overleg, bijvoorbeeld over de aangewende rekenmethodes en criteria.

Tot slot heeft de Minaraad een aantal specifieke opmerkingen bij het ontwerp van decreet. De ontworpen wijzigingen en de onderbouwing daarvan worden sterk betwist. De raad vraagt daarom om alle belanghebbenden tijdig te consulteren als dergelijke ingrijpende wijzigingen worden overwogen.

Voorts heeft de Minaraad zijn bedenkingen bij de uitzonderingsregeling voor de omgebouwde steenkoolcentrale van Max Green. Naast het feit dat één bedrijf wordt bevoordeeld, heeft de raad problemen met de belofte om gedurende tien jaar niet te raken aan de steun voor dit toch wel onduurzame pad met een inefficiënte inzet van biomassa.

De Minaraad gaat akkoord met het principe om de minimumsteun zo dicht mogelijk bij de onrendabele top te laten aanleunen, maar vraagt juist daarom meer differentiatie tussen grote en kleine vergistingsinstallaties. Vergistingsinstallaties met ecologiesteun zullen voortaan worden uitgesloten van de maatregelen ter bevordering van groene stroom, maar weegt die ecologiesteun daar wel tegen op?

Wat de zonnepanelen betreft, kan mevrouw Van Dyck het principe van de steunafbouw aanvaarden, gezien de leercurve die de sector beleeft en de daaruit resulterende prijsdaling van de installaties. Maar het ontworpen afbouwritme op basis van kwartaalaanpassingen gaat voor haar te snel. Ook in deze sector is meer differentiëring aangewezen.

De ontworpen verlaging van de boete ten slotte zal een negatieve impact hebben op de marktprijs en de investeringszekerheid en rendabiliteit van lopende projecten in het gedrang brengen.

Mevrouw Van Dyck stelt als conclusie dat het ontwerp van decreet neerkomt op een aantal ad-hocwijzigingen, terwijl er nood is aan een grondige systeemevaluatie. Bovendien blijft het nog maar de vraag of deze wijzigingen nog wel passen in het toekomstige systeem dat na de evaluatie wordt uitgevoerd.

2. Bespreking

De Minaraad vindt de Vlaamse klimaatdoelstellingen blijkbaar niet ambitieus genoeg, constateert mevrouw *Liesbeth Homans*. Maar houdt de raad wel rekening met ons beperkte mogelijkheden, aangezien de aanwendbare hoeveelheden wind, waterkracht en zonnestraling in ons land relatief klein zijn? Hoe zouden wij met onze beperkte oppervlakte en natuurlijke middelen ooit 100 percent energie uit hernieuwbare energiebronnen kunnen realiseren zonder dat dit een effect heeft op de elektriciteitsfactuur? Zelfs de veel bescheidener huidige doelstellingen hebben daarop al een onmiskenbare impact.

In feite is België juist wel ambitieus, aangezien het zijn doelstelling heeft gelijkgeschakeld met zijn totale potentieel, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Duitsland. Het commissielid pleit voor duidelijkheid.

De heer *Bart Martens* heeft vragen bij de studie die het Duitse Ministerie van Leefmilieu heeft besteld bij de Potsdam Institute for Climate Protection, Oxford University en de Sorbonne-universiteit. Die studie gaat de effecten na van een eventuele wijziging van de Belgische CO₂-reductiedoelstelling van 20 naar 30 percent. Maar de huidige Belgische doelstelling is toch 15 percent? Stel dat het Europa van de 27 landen een 30 percentdoelstelling vooropstelt, welk aandeel zal België dan voor zijn rekening moeten nemen? Meer dan waarschijnlijk zal dat doel dichter bij 20 dan bij 30 percent aanleunen.

Voorts vindt de Minaraad dat de noodzakelijke investeringen in een aangepast elektriciteitsnetwerk niet enkel op hernieuwbare energie mogen worden verhaald. Vanwaar die stellingname? Tegenwoordig worden die investeringen toch op alle gebruikers verhaald? Zelfs de specifieke aansluitkosten voor HE worden via de openbardienstverplichtingen uit het Energiebesluit gesolidariseerd.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* is het eens met mevrouw Homans dat de relatieve inspanning van België op het vlak van de hernieuwbare energie al heel hoog ligt. De laatste percenten die we nog moeten realiseren, vergen de totale invulling van ons potentieel en

zijn daardoor per definitie duur en weinig rendabel, waardoor ze zwaar wegen op de distributietarieven.

Mevrouw Van Dyck mag dan al pleiten voor een energievoorziening die totaal onafhankelijk is van import en voor 100 percent op hernieuwbare bronnen is gestoeld, maar dat zou wel eens kunnen impliceren dat ons systeem voor 100 percent onrendabel wordt en tot astronomische prijzen zal leiden. Is dat de doelstelling van de Minaraad? Verliest die het sociale aspect dan helemaal uit het oog? Gezien de gevolgen voor de concurrentiepositie is het nodig om dergelijke problemen wereldwijd aan te pakken.

De heer *Robrecht Bothuyne* wil een relativerende noot plaatsen bij de waarschuwing voor nefaste gevolgen voor de PV-sector, aangezien die sector al bij vorige aanpassingen van het systeem moord en brand heeft geschreeuwd. Feit is dat dezelfde sector intussen blijft propageren dat men slapend rijk kan worden door in deze – zwaar ondersteunde – installaties te investeren.

Welke mogelijkheden ziet de Minaraad met betrekking tot haar pleidooi voor een grotere differentiatie van de PV-sector? Hoe wil hij het afbouwscenario verbeteren?

Heeft mevrouw Van Dyck concrete aanwijzingen dat vergistingsinstallaties minder voordeel zullen halen uit ecologiesteun dan uit de ondersteuning van HE?

Op de opmerkingen van de dames Homans en Van Volcem antwoordt mevrouw *Sara Van Dyck* dat ze vooral wou aangeven dat de 2020-doelstelling van 13 percent niet meer is dan een eerste stap in een langer groeiproject. De 100 percentdoelstelling zal enkel mogelijk worden door ons land in een Europees energienetwerk in te schakelen, waarin bijvoorbeeld een windmolenproject op de Noordzee een plaats kan krijgen.

Wat de gevreesde effecten van meer hernieuwbare energie op de elektriciteitsprijs betreft, wijst de spreker op het feit dat vooral de prijs van fossiele brandstof een permanente stijging kent. Voor wie een betaalbare energievoorziening wil verzekeren is er maar één weg, namelijk nu al investeren in hernieuwbare energie. Door die investeringen zal de technologie steeds goedkoper worden. Dat bewijzen de prijsdalingen van de zonnepanelen nu al. Hoe dan ook zal energie altijd geld kosten. Het komt er dus op aan alles in het juiste perspectief te bekijken. Hoe duur was de omschakeling naar kernenergie destijds niet? Alleszins veel duurder dan de huidige investeringen in hernieuwbare energie.

Bij de vraag naar het sociale aspect is de cruciale vraag hoe de kosten moeten worden verdeeld. Hoewel de Minaraad daarover nog geen concrete voorstellen klaar heeft, staat vast dat het op een sociaal rechtvaardige manier moet gebeuren. Dit debat moet alleszins een plaats krijgen in de uitgebreide evaluatie. Een mogelijk denkkader bestaat erin om de middelen uit de nucleaire rente aan te wenden om de HE-productie te ondersteunen. Het gaat om 2 miljard euro, die per slot van rekening van de consumenten afkomstig is en in hun voordeel mag worden aangewend.

Wat de Potsdamstudie betreft, beaamt mevrouw Van Dyck de opmerkingen van de heer Martens. Ze bevestigt eveneens diens opmerking dat de investeringen in de netten niet enkel op de groenestroomsector worden verhaald. De spreker wou vooral aantonen dat naast de ondersteuning van de groene stroom ook investeringen in de uitbouw van de elektriciteitsnetten nodig zullen zijn. Dat geld mag niet in de eerste plaats bij de groenestroomsector worden gezocht. In dat verband heeft het Vlaams Parlement trouwens al een belangrijk initiatief genomen door de federale injectietarieven bij decreet onmogelijk te maken (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 624/5*).

Aan de heer Bothuyne antwoordt mevrouw Van Dyck dat in de PV-sector wel degelijk een grote ongerustheid heerst, zeker met betrekking tot de kwartaalverlagingen van de mini-

mumsteun. Aangezien dit niet tot zijn concrete expertise behoort, zal de Minaraad zich ter zake echter niet aan een concreet tegenvoorstel wagen. Cruciaal is dat de berekening van de onrendabele toppen voldoende onderbouwd en overlegd wordt. Op de vraag van hetzelfde commissielid over de differentiatiemogelijkheden antwoordt de spreker dat er een heel grote ruimte ligt tussen vermogens van 10 kilowattpiek en 1 megawattpiek. Dat moet de afbakening van middelgrote installaties mogelijk maken.

De spreker vernam dat de ecologiesteun voor sommige vergistingsinstallaties de onrendabele top slechts met 5 tot 10 euro zou doen dalen. Indien die installaties terugvallen op de minimumsteun, zijn ze niet meer rendabel.

De heer *Jan Verheeke* komt nog even terug op de vraag naar de haalbaarheid van een 100 percentdoelstelling. De secretaris wijst erop dat dit een langetermijnvisie is, die 2050 als einddoel vooropstelt. Als milieuraad wil de Minaraad die denkoefening niet uit de weg gaan, aangezien hij de doelstellingen van het klimaatbeleid voor ogen moet houden. Het klimaat zal op die termijn volgens een groeiende consensus een CO₂-reductie van 80 tot 95 percent nodig hebben. In de energiesector ligt op dat vlak het grootste potentieel, aangezien andere sectoren minder vat hebben op hun verbruik en meer afhangen van fossiele brandstoffen.

Andere landen, zoals Duitsland, bestuderen intussen al grondig alle aspecten van een 100 percentdoelstelling voor hernieuwbare energie. De Minaraad wil binnen enkele maanden eenzelfde oefening voor Vlaanderen klaar hebben.

Jan PENRIS,
voorzitter

Wim WIENEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BBL	Bond Beter Leefmilieu
bbp	bruto binnenlands product
CO ₂	koolstofdioxide
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
gft	groente-, fruit- en tuinafval
HE	hernieuwbare energie
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
ODE	Organisatie voor Duurzame Energie
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PV	fotovoltaïsch
RIA	reguleringsimpactanalyse
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VEA	Vlaams Energieagentschap
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VREG	Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WIP	Werkgelegenheids- en Investeringsplan
wkk	warmte-krachtkoppeling